

Националне библиотеке

Гордана Стокић Симончић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет – Катедра за библиотекарство и информатику, Београд
gordana.stokic@fil.bg.ac.rs

Савремене националне библиотеке представљају средишње тачке библиотечно-информационих система земаља у којима се налазе. Поред задатака које испуњавају чувањем националне писане баштине, прикупљањем обавезног примерка, израдом националне библиографије, креирањем стратегије развоја библиотека у мрежи, обуком кадра, научноистраживачким радом у вези са књигом и читањем, оне се битно разликују од других типова библиотека и по томе што су обично најбогатије фондовима и по томе што најчешће нису позајмне. Као тип, обично су и најмалобројније: савремене државе имају једну до две националне библиотеке и, евентуално, институције које, одлуком владе или парламента, преузимају поједине функције националних библиотека.

Од када је француски краљ Франсоа I (1515–1547) осмислио обавезни примерак као начин попуњавања фондова дворске библиотеке (1537) те колекција француских краљева постала најстарија европска библиотека која је имала право на примерак свега што се штампа на тлу државе, поступно су се уобличавале функције националних библиотека. Усавршавање технологије штампе, усавршавање производње папира, масовно објављивање, појефтинјење књига, увођење обавезног основног образовања, демократизација друштва, убрзање ритма живота, појачана комуникација, потреба за информисањем, изванредан пораст броја публикација у библиотекама, али и коначно уобличавање националних држава, учинили су да у 19. и 20. веку националне библиотеке постану суштинско обележје тих заједница.

У Теми четрдесетог броја *Читалишта* налазе се два текста посвећена историјату националних библиотека: „Национална парламентарна библиотека у Јапану“ јапанолога проф. др Данијеле Васић и „Национална библиотека у Мадриду и дух просветитељства“ хиспанолога проф. др Владимира Карановића. Њима је придружен рад библиотекара др Биљане Ђурашиновић „У подножју Кавказа: књижна култура Грузије од средњег века до савременог доба“, као редак покушај да се прикаже развој националног библиотекарства. Овим радовима није заједничка само извесна егзотичност у односу на наше поднебље, него и широк друштвено-историјски контекст у који се ставља развој библиотека, што је основни предуслов за разумевање њихове данашње позиције и друштвених функција које обављају.